

IZHAJA VSAK ČETRETEK

Naročnina:	Letno	polnoletno	četletno
ITALIJA	10-40	5-20	2-60
INOZEMSTVO	18-20	9-10	4-60

Uredništvo in upravnstvo: Trst, Via Maiolica 10-12. Telefon 1590. Uradne ure za stranke ob ponedeljkih in petkih od 10-12. Oglasi: Za vsak mm visokine ene kolone v širokosti 63 mm: finančni oglas 1 L, osmrtnice, zahvale, poslana, vabila 80 cent., trgovski, obrtniški oglas 60 cent. — Plača ob vnapreju. — Posamezni izvod 20 cent.

Trst, 21. februarja 1924. — Leto V. - Štev. 195.

Glasilo Komunistične stranke Italije

LENIN

Veliki ljudje imajo svoje postave. Če velja to za koga v zgodovini, velja za Vladimirja Iljiča Ulanova. Pred desetletjem se neznan sredi milijonov evropskega prebivalstva, je vzel v roke veliko državo ter ji zapisal nove zakone. Vzel je v roke nasilniško državo, ki je tudi njegovega brata potegnila na vislice: strl je znaja, o katerem je bil ves svet prepričan, da je večer in nepremagljiv. Stori je to človek, ki je komaj leto dni pred svojim nenavdanim dejanjem pomival v švicarski gostilni, vrste se z iganinami ruskimi študenti, posodo, da je dobil cenejšo večerjo.

Kakor na zver v človeški podobi je gledalo na tega moža vse, kar je količkar sorodno strimoglavljenemu nasilništvu. Bivše Rusije, Jeli čudno, da so ga razpili za novega Džingis-kana, ki si je delal vojne pomnike iz piramid posekanih glav?

Iljič ni bil krvnik, in kdor se je bal, se je bal radi svoje slabe vesti. Njegovo ime je šlo kot maščevanje, kot bič po Rusiji, toda po tisti, ki je živela od izkoriščanja in zločinov. To dobro in nalančno razloči tudi ona široka drhal, ki je plačana, da pobija misli velikega moža, ker ni bilo mogoče ubiti njega samega. Mori ga s svojo kratko pedjo in ker ga ne more zmeriti, psuje vse, kar je v zvezi z njegovim imenom.

Prilivniki in sužnji strasti ne bodo nikdar razumeli moža, ki gro kakor velikan čez oder nove zgodovine. Umrli je, res, toda umrl je zgolj telesno. Njegov pomen ni v njegovi lastni sili, ampak v tem, da je glasnik ogromnega dela človeštva, neglede na vero, narodnost in vse ono majhno, kar umetno deli stomilijonske plasti delovnega ljudstva vsakega sveta. V čem obstoji veličina človeka? V koristi, ki jo ima vsa družba od njegovega dela. Najditelj nove zemlje, izumitelj novega stroja, zdravnik, ki je dognal novo sredstvo proti nevarni bolezni, vsi ti prispevajo k sreči vsaj poindincev človeškega rodu.

Kaj je dosegel Iljič človeštva? Obnovil je isto misel, ki je živa, odkar je poganstvo propadlo, obnovil je misel, ki jo je kapitalistični družabni red zadnjih stoletij potepal v zemljo. V vseh Leninovih govorih, v neštetihi člankih je na dnu preprosta, skromna resnica: enakost človeka. Za to resnico je šel v ledeno Sibirijo in v izgnanstvo, živel v bedi in nevarnosti. V Svisci je bival pri čevljarju-sodrug, in ko je stopil v Kremlin v Moskvi, po novembrski revoluciji 1917, si je v eni najbogatejših palač sveta izbral skromno stanovanje, ker je carsko palačo spremenil v muzej, odprt vsem. S svojimi življenjem je dokazoval svoj nauk.

Kako naj razume Iljiča nasladežljivi in pohlepni otrok kapitalističnega sveta? Kako naj razume doktorja, ki živi poplepuško, nestalno življenje, ko bi lahko užival v bogastvu in slavi. Pa mu očitajo, da je materialist. Kdo je materialist? Tisti, ki se je prostovoljno odpovedal vsemu, kar bi lahko imel, ali oni, ki je suženjski priklenjen na verigo uživanja? Ti poslednji, evo, so danes sodniki ob grobu človeka, ki je živel tako, da bi ga v drugih časih proglasili za svetnika.

Koliko ljudi je imela ruska zemlja, ki so v potokih prelivali kri? Vsi ti rabljajo se pozabljeni, ker so bili kri le ruskemu — muziku. Da, Ivan Grozni je pozabljen, on, ki je obglavil na najlepšem moskovskem trgu tristo najmočnejših plemenitnikov svoje dobe. Krvnik pa je Iljič. Tisti, ki je iztrgal ruski narod iz rok krvosevov in propal, ki je izžgal kužno gnjilobo s telesa ruskega naroda.

Smrtno sovraštvo kapitalizma in njegovih hlapcev je razumljivo. Lenino ime je tudi danes, po smrti tega silnega moža, kakor grozeč meč vsemu, kar je zgrajeno na izkoriščanju človeka po človeku. Zaman je tolažba, da se novi gospodarski red umika celo v Rusiji starim načelom neomejenega kapitalističnega izkoriščanja. Kapitalizem je gospodarski sistem, ki propada s svojim naraščanjem. Kolikor ogromnejše oblike dobiva, toliko hitreje se bliža svojemu pogubi. Fabrika je njegov otrok — kaj je danes z neomejenim proizvodnjem? Veleposrestvo negov varovanje — kam pojde kmet? Kje bo končalo veliko obubožanje o grozne večine naroda?

Če je bil kapitalistični gospodarski red vzdržljiv, bi bil nastop Iljiča nemogoč. To je nauk vstopa Lenina v svetovno zgodovino. Ali je veliki mož vedel, da se bo zgodilo, kar se je zgodilo? Ali je vedel, da bo pala država, zgrajena na nasilstvu in izkoriščanju? Vedel je le, da se to mora zgoditi. Kdaj se bo to zgodilo, mu ni bilo znano, zato bi veliki državnik lahko prav

tako neznan umrl v pozabljeni sobici meglenega Londona kakor je umrl Marx, brez katerega si Lenina ni mogoče misliti. Razmerje med obema velikanoma je v daljavi sorodno razmerju med Kristusom in sv. Pavlom, ki je izbojval univerzalnost njegovim naukom. Pred svetovno vojno se je namreč gibanje proletariata popolnoma oddaljilo od Marxovih misli. Pokazalo se je to ob nastopu svetovne vojne. Delavstvo je bilo tedaj izdano in je šlo v vojno za koristi velikega kapitala. Prevarili so ga z lažjo, da gre v boj za narodno in ljudske pravice. Izmed redkih voditeljev delovnega ljudstva se je temu uprl Lenin, ki ni hotel čuti o takozvani obrambni vojni ter je pozival na vojno proti gospodujočemu, meščanstvu. Zgodilo se je to v Zimierwaldu na Švicarskem leta 1915. Socialni patriotje so mu ob tej priliki očitali, da lahko govori, ko je carska Rusija — daleč. Odgovoril je, da je takega očitanja zmogla le omejena meščanska duševnost. «Ko bo ura», je zagotovil, «bomo mi v Rusiji na svojih mestih».

Kakor je namreč imel mož železno voljo, je imel tudi pogum. Ko so v Rusiji boljševiško stranko najhuje preganjali, je bil nje vodja v prestolnici ali v Moskvi ter je iz skrivališča vodil vse gibanje. Upor tekono rusko-japonske vojne 1. 1905, ki je bil posebno strašen v Moskvi, je organiziral on. V tem uporu, ki je trajal štiri tedne, se kaže vsa Leninova posebnost. Veliki prevratnik ni več teoretik, ampak mož dejanja. Kar je Marx povedal, je Lenin skušal izvesti. «En mesec smo pred vsem svetom pričali», je dejal, «kaj mora delovno ljudstvo storiti, da se osvobodijo. V tem je ves pomen naše vstaje». Misel, ki jo je to v dejanjem pokazal, je bila vodilna, temeljna misel vsega njegovega dela, njegov «credo».

Meščanstvo skuša zmanjšati pomen Leninov v razrušenju carske Rusije, češ, da je revolucijo izvedla vendar le ruska buržoazija. Kar je naredila, ni bilo več kot — palačna revolucija. Takih revolucij je polno v ruski, kakor v zgodovini drugih narodov. Obsežnosti Leninovega dela doslej ni mogoče točno presojati, ker sama Rusija nima podatkov življenjskega dela tega velikana. Bil je mož dejanj, zato ni lahko zbrati ogromnega materiala, ki je potreben za proučenje le nenavadne osebnosti. To bo mogoče šele sčasoma. Gotovo pa je, da je Lenin revolucionar, sledeč Marxovim načelom, prav tako ruske kakor evropske množice. Vzpredno z naraščanjem vojnih grozot je odpiral množicam oči ter jim odkrival kapitalistične laži. S fanatično voljo je sledil preprosti misli, da je mogoče iz okov kapitalizma le, če se vzame v pest vsa državna oblast. V tem je bil tekono Kerenskijeve vlade neizprosno, ter je le na ta način udeležil prvo sovjetsko državo sveta. V tem nasledovanju osnovne Marxove

Švicarski delavci proti podaljšanju delovnega urnika

Švicarska buržoazija, ravnotako kakor svetovna, se nahaja v krizi. Visoka vrednost njenega denarja je poglavitni čimbelj njene šibkosti. Komu prodajati izdelke, če pa so izvažajoče dežele uboge? Švicarske banke, ki se porajajo in množijo kakor gobe po dežju, so prenapolnjene z zlatom in inozemskimi vrednostnicami. Kljub temu ne morejo prospevati razne industrije in temu sledi odpušcanje delavcev. To so protislovja meščanskega družabnega reda.

Mesto da bi buržoazija priznala svojo nesposobnost, kot vladajoči razred, skuša na vse mogoče načine ohraniti svojo oblast in zavrača vso krivdo na delavski razred.

Svisarski buržuji bi hoteli znižati dneve in podaljšati delovni čas. Da dosežejo to, so napravili «referendum», pri katerem je seveda kaj pridno pomagalo vse meščansko časopisje, ki je hotelo na vse mogoče načine, naslanjajoč se na neke «ekonomične» teorije, dokazati potrebo žrtvovanja, za «najvišji narodni interes».

V vseh kantonih, posebno v industrijskih, so se vršili shodi z jako živahnimi debatami. Delavci pa niso nikakor naselili na limanice. Razumeli so, da se pod «narodnim interesom» skriva interes podjetnikov.

Švicarsko delavstvo, pod vodstvom Komunistične stranke in drugih proletarskih strank, je stopilo v boj proti tem nakanam. S preko 100.000 glasovi večine je pokopalo čl. 41, katerega je predlagala vlada, kot izpremembo zakona o osemurnem delovniku.

misli in v pripravi strogo marxistične stranke, ki je izpeljala misel, je genialnost Iljiča. S svojo demonsko silo je potiskal Kerenskijevo Rusijo toliko časa na levo, dokler niso pričeli ruski kmetje zasedati vlastilinske zemlje. Kerenskijeva vlada je začela mužike zapirati, od vseh strani so doneli kliči na pomaganje.

Tedaj je Lenin, skrit v predmestju takratnega Petrograda, dal znamenje za nastop: Zdaj ali nikdar! To je bilo 7. novembra 1917. Kar je sledilo je znano. Leninov sunek je tako ogromen, da stresa ves svet. Ni videti konca tega pretresa. Gotovo pa je, da bo v temeljih preustrojen človeško družbo. Vladimir Iljič ni samo ruski revolucionar, ampak je reformator svetovne veličine. Misel človekove enakosti, za katero se je boril vse življenje, ni izvedljiva brez socialnega, gospodarskega in političnega prevrta. Kakor je Iljič, Rostopšin v velikem, do tal požgal samoderško in nasilniško Rusijo, tako ne bo mogoče prerediti človeške družbe brez razrušenja kapitalističnega reda. Dvajseto stoletje bo stalo pod silo idej, ki jih je Lenin z železno roko začrtal na zemeljskem obli. Skrajno zanimivo bi bilo iskati predpogoje, da je tak mož zrastle baš v ruski zemlji, v zemlji Dostojevsekega in Tolstojke. Mrtev grozi veliki reformator vsemu zapadu, gnili kapitalistični kulturi, ki je dosegla svoj največji triumf s tem, da je barbarsko poteptala najsvetejše človeške pravice. Grozi ji Iljič, ki je v Cirihi pomival posodo, da je dobil cenejšo večerjo. V tem je namreč druga velika resnica, ki jo je silni človek učil: lahkoživost kapitalistične družbe je nesreča človeškega rodu. Zato je treba ven iz brezdn. Ali bo gnilemu evropskemu zapadu to mogoče? Ali bo dano zapadnoevropskim kmetom in delavcem, da ta prepoved izvedejo?

Doslej ima le rusko ljudstvo toliko zdravja in sile, da napoveduje boj kapitalistični zveri, ki jo je izkotala zapadna Evropa. To je dokaz, da še ni propadlo. Ali bi moglo drugo ljudstvo roditi Lenina?

Svoboda združevanja

Glavni cilj vseh fašizmov je, zlomiti odporno silo proletariata. O tem so se prepričali gotovo vsi tisti, ki znajo še količkar razsodno misliti. Prepričali so se ob vzgledih, ob izkušnjah italijanskega in inozemskega fašizma. Se posebej je proletarijat v Italiji, za dobo treh let, izkusil na svojem lastnem telesu to resnico.

Odveč bi bilo naštevati vse nasilnosti, ki so bile izvršene proti delavskim ustanovam. Izvršene so bile tedaj, ko se je fašizem nahajal v razvojni dobi in «je bilo treba rabiti nasilje», — kakor zatrjuje vodja italijanskega fašizma ob raznih prilikah. Sedaj pa, ko je ta izrazito protidelavska stranka na vladi, se hoče «najvišji vodja» kazati velikodušnega napram premaganemu in se «zgraža» tedaj, ko izvršijo črnosrajčki kako nasilje proti osebam ali ustanovam in označuje tak čin kot «nejunaški ilegalizem».

Oglejmo si sedaj drugo plat kolajne to je, oglejmo si «junaški ilegalizem».

Ko je bilo izvršeno junaško delo, ko je bilo požganih na stotine delavskih ustanov, je treba glasno zaklicati v svet, da vladajo ustavne razmere, da obstoji ta in ona svoboda, n. p. svoboda združevanja. In ne samo, da obstoji ta svoboda združevanja, ampak se fašistovska vlada celo zanima «za procvit» obstoječih ustanov.

«Uradni list» je namreč te dni objavil naredbo, na podlagi katere bodo delavska združenja podvržena vladni kontroli.

Evo par odlomkov tega dekreta: «Združenja ali korporacije, katerega bodi značaja, pod katerimi bodi imenom, tudi tedaj, ako so ustanovljene rednim potom, ki dobivajo sredstva, potrebna za izvrševanje svoje naloge, v celoti ali deloma, iz prispevkov delavcev, v določeni meri ali z izpremembami, iz proste volje ali v sled dolžnosti, izvirajoče iz pravil ali pa na kak drugi način, in ki imajo kot cilj dati delavcem gospodarsko ali moralno podporo, v katerih bodi obliki, so poverjene nadzoruvanju deželnih političnih oblasti in sicer v sledeči meri: Kadar obstaja opravičeni sum zlorabe javnega zaupanja, ali pa nedopustnih nakazanj ali izprememb, London, na škodo članov in v sferi, ki ne odgovarjajo ekonomični ali moralni podpori delavcev, tedaj sme poveriti prefekt pregled o delovanju omenjenih združenj ali korporacij, preiskavati ali amirirati sklepe in sme tudi, v nužnih slučajih, razpustiti tozadevne upravne svete ter izročiti časno, pa ne več kakor za eno leto, upravo društvenega imetja javnemu komisariju».

Antikrist...

Kako je bil N. Lenin ljubljen, od zatiranih, in obsovan, od zatiralev in njihovih hlapcev, je razvidno iz pisma, ki ga je prejel urednik lista «Bjednota», pred par leti, po atentatu, ki ga je izvršila proti Leninu kontrarevolucionarka Dora Kaplan.

Evo, pismo priprostege kmetla:

«Pričetkom meseca novembra smo dobili odlok glede zemlje v katerem je rečeno, da od sedaj naprej ne obstoji več zasebna lastnina, da se zemlja odzema veleposesnikom in odda delovnemu ljudstvu. Mi kmetje nismo znali, kako bi izrazili svoje veselje: delo zmaga je končno nad kapitalom, delavci zmaga jejo nad lenuhi! Mi kmetje smo bili naravnost očarani. Ampak kdo je — smo se popraševali — ta človek tako dober, da je znal urediti stvari tako pravično; kdo je ta človek, ki je podpisal odlok; kdo je Lenin? Nato je stari «daj Mitjaka tekel k popu, očetu Vasilju, in ga vprašal, kdo da je Lenin: ali je morebiti car?»

In pop je odgovoril:

«Ne vriskaj od veselja, dragi Mitjaka, kajti zemlja je last gospodarjev, tako je hotel bog in če se bodeš vi predzniki osvojit si jo in jo posejati, vas bo bog kaznoval in bo storil tako, da vam ne bo zrastle žito. Vidi, da je Lenin Antikrist; Lenin je hudica!»

Ta izjava ni prepričala kmetov, ki niso več verovali popu in so se ga izogibali. Pogovarjali smo se dolgo in končno smo se prepričali, da je pop govoril na tak način samo zato, ker mu ni bilo ljub zgubiti. Še predno pride v nebesko kraljestvo, svoje štiri konje, svojih pet krav, pedeset desetin rodovitne zemlje, poleg dohodkov za krste, poroke, za mrtnice in za maše. In tedaj, jemajoč vse to v posev, smo se odločili, da se nikakor ne bomo zbal Hudiča-Lenina in da bomo kar vzele zemljo veleposesnikov, jo bomo posejali in obdelovali».

Evo, tako je znal soditi priprosti ruski kmet velikega voditelja zatiranih.

Vsem sodrugom in čitateljem

Vsi tisti, ki so prejimali «Delo», ga redno čitali in črpali iz njega moralne sile, potrebne za borbo proti vsem nasprotnikom delavskega razreda, se gotovo niso čudili, da jim list ne prihaja in niso mnogo ugibali, kaj da je temu vzrok. Kajti mi smo ob raznih prilikah povdarjali, da se mora delavsko časopisje boriti z velikimi gmetnimi težkimi, poleg drugih izviraajočih iz sedanjega političnega položaja. Ker nima naš tisk na razpolago tistih fondov, ki jih imajo meščanski listi, je naravno, da je redno izhajanje proletarskih časopisov kompromitirano.

Pomanjkanje sredstev nas je torej prisililo, da smo za nekaj časa ustavili izhajanje lista.

Sodrug! in čitatelj! sploh bodo torej gotovo uvaževali te okolnosti. Če pa vzamemo resno v poštev vse to, tedaj pa morajo razumeti se nekaj drugega o čemur smo se neštetokrat pisali. Namreč, da morajo vsi tisti, ki preje-

majo list, bodisi posamezni naročniki kakor tudi poverjeniki in razprodajalci, redno poravnati to, kar so dolžni napram upravi. Je namreč mnogo naročnikov, poverjenikov in razprodajalcev, ki so se precej v zaostanku s plačilom. Te dolžnike moramo danes zopet opozoriti da nemudoma storijo svojo dolžnost.

Glede izrednih prispevkov za tiskovni sklad ne bomo delali posebnih priporočil in to iz enostavnega razloga, ker uvidevamo gmetni položaj, v katerem se nahajajo naši ljudje na deželi. Kdor bo uvidel potrebo razrednega časopisa in bo v stanu da kaj žrtvuje, bo dal kar bo mogel.

S tem pa hočemo reči tudi to, da bo izhajanje lista v bodoče odvisno od sredstev s katerimi bomo razpolagali.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO.

RADI POMANKANJA PROSTORA NAM NI MOGOČE POROČATI O DRUGIH POLITIČNIH DOGODKIH, KAR PA STORIMO PRIHODNIČ.

Državnozbornske volitve

V nedeljo 6. aprila se bodo vršile volitve poslancev v rimski državni zbor. Volitvo niso prišle nepričakovano. Fašistovski časopisje je že več mesecev tega pisalo, da so dnevi poslanske zbornice šteli in da se imajo poslanci zahvaliti velikodušnosti Mussolinijevi ako niso še dobili brec iz zborovalne dvorane Montecitorio.

In res se je Mussolini lepega dne naveličal preposlušna in preudane zbornice, ki je dobil od nje vse kar je od nje zahteval in je poslal poslance domov. Razpustil je parlament in je razpisal nove volitve na podlagi novega odprejšnjega parlamenta odobrenega zakona, ki si ga je Mussolinijeva vlada priredila sebi v korist in v potrebo.

V prihodnjih številkah našega našega lista bomo imeli priliko se baviti obširno z volitvami, z volilnim zakonom in s strankami, ki pri teh volitvah prihajajo v poštev. Bavili se bomo z vsemi navedenimi rečmi tem raje ker nam nudijo te volitve lepo priliko seznaniti se z vsem kar je v meščanskih strankah in v meščanski demokraciji gnilega in predpustnega. Zakaj gola resnica je, da je vse kar se vidi in sliši o volilnih pripravah podobno bolj karnevalski nego političnemu gibanju in snovanju. Ali o tem bomo govorili prihodnjik.

Danes nas zanima bolj stališče, ki ga je ob tej priliki zavzela naša, Komunistična stranka.

Takoj ko so bile volitve razpisane se je razširil po vsej Italiji glas, da se o politične stranke ne bodo udeležile volitev. Med strankami, ki so najprej to idejo razširile je bila tudi italijanska stranka unitarcev (Socialisti unitari), ki ji načeluje Turati. Za njo se je tudi italijanska Socialistična stranka bavila z vprašanjem, ali bi se volitev udeležila ali ne. Oni, ki so zagovarjali neudeležbo so trdili, da udeležba ne bi mogla vsled pomanjkanja svobode in da bi bil splošen astenzionizem možat protest zoper legalnost in ilegalnost fašistovske vlade.

Komunisti so izjavili takoj, da se bodo udeležili volitev pod vsakimi pogoji in vsakih okoliščinah. Unitarci in socialisti so zamerili tej komunistični izjavi. Unitarci so trdili naravnost, da hočejo komunisti povečati ugled fašistovske vlade v inozemstvu. Zlasti se je očitalo komunistom nedoslednost, zato, ker so prvi izjavili, da se bodo udeležili volitev dočim se ponašajo vedno in ob vsaki priliki s protiparlamentarizmom.

No: komunisti so imeli priložnost dokazati, da niso nedosledni, da so zelo dosledni in da se drugače ne morejo ravnavati ako hočejo ostati dosledni svojemu programu.

Komunisti niso strahopetci zato ne odklanjajo boja ako je prilika. Komunisti so, hočejo biti, hočejo ostati predstraža proletarskega gibanja. Zato morajo biti navzoči povsod in vedno kadar je proletarijat pozvan v boj. Italijansko delavstvo je že preveč potlačeno in ponižano. Volitve so lepa prilika pokazati temu ponižanemu in potlačnemu delavstvu, da proletarsko gibanje ni še popolnoma udušeno. Da je še tu skupina bdečih tovarišev, ki čuva in se pripravlja. Treba je bilo storiti korak, da se delavstvo zdrami iz mrtvila, da se ga tekom volilnega boja potom agitacije oživi, obdori, da se mu vlije novo nado v proletarsko zmago, da se ga združi, da se ga ojunari. Res je bila precej razširjena misel, tudi med delavstvom, o neudeležbi. A ta misel je izvirala iz lenobe ali iz strahopetnosti. Komunistična stranka se je torej izjavila za udeležbo ne za to, da bi štela glasove, ne za to, da bi računala na eno ali drugo število poslan-

cev, marveč zato, da z vzgledom discipliniranih pristavev premaga čut lenobe in strahopetja in usposobi proletarijat za nove neizogibne boje.

Je pa še nekaj drugega. Komunistična stranka nima nobenega namena priznati, da je v Italiji sedaj malo svobode. Ona pravi, da proletarijat ni imel nikdar dovolj svobode in da svobode ne bo imel, dokler bo proletarijat. Ako bi Komunistična stranka trdila, da je v Italiji sedaj ni svobode, bi tako javno priznala, da je prej, pod drugimi vladami, ta svoboda bila. To pa ni res. Vse druge vlade so se posluževale proti proletariatu več ali manj enakih sredstev kot fašistovska vlada. Kdor gleda stvar z meščanskega stališča ta lahko protestira proti fašistovski vladi. Ali iz proletarskega vidika je stvar drugačna. Proletariat nima nobenih simpatij do Mussolinijeve vlade ali on ne sme in na more s takim protestom proti fašistovski vladi upravičiti in legalizirati dejanja prejšnjih in drugih meščanskih vlad.

Udeležba Komunistične stranke pri teh volitvah je torej iz praktičnih in teoretičnih ozirov opravičena.

Komunistična stranka je pa tudi ukrenila potrebne konake v to, da bi ustopil proletarijat pri teh volitvah enotno. Zato je povabila vse, na razrednem stališču nahajajoče se stranke na skupno sejo kjer naj bi se sklepalo o možnosti skupnega nastopa. Stranke ki so prišle v poštev so unitarci in socialisti. Vsa prizadevanja komunistov niso imela nobenega uspeha. Unitarci niso hoteli sprejeti nobenega komunističnega predloga. In sicer zaradi tega, ker so bili komunistični predlogi baje premalo meščansko-demokracični. Komunisti so hoteli, da bi šle vse tri stranke skupno v boj z enim samim enotnim programom. Unitarci pa, da bi tudi pri skupnem nastopu vsaka stranka ohranila svojo posebno individualiteto, to je svoj poseben program. Ker ni bil mogoč sporazum med tremi strankami, so se komunisti nadejali, da bodo stvorili skupno fronto vsaj s socialisti. Ti so pa odgovorili možato, da ali vsi trije ali pa nič. Velika enotna fronta proletariata, ki se je imela začeti, po komunističnem načrtu, ob priliki volitev in bi se bila morala nadaljevati in nastaviti ob vsakem slučaju skupnih proletarskih interesov, ni bilo torej mogoče ustanoviti. Tudi zaradi tega ne, ker so hoteli unitarci zvezo le za slučaj volitev in samo zato, da bi se dobilo par poslancev več.

Kljub temu je prišlo do male zveze in sicer med komunisti in eno skupino članov socialistične stranke, ki se imenujejo tretjeinternacionalci ali, kakor jih bolj na kratko imenujejo «Terzini». Tretjeinternacionalci pa tvorijo v socialistični stranki večino. Le sedanje vodstvo socialistične stranke, ki noče sklicati kongresa in ki se drži na vladi proti volji članov, je krivo, ako izgleda kakor, da so tretje internacionalci v manjšini. Socialistično vodstvo je tretjeinternacionalce izključilo iz stranke. To ni pomagalo in ne pomaga nič. Tretjeinternacionalci trde o pravici, da Socialistična stranka Italije so oni in so prijavili svoj pristop Komunistični internacionali.

V Julijski krajini so vse socialistične sekcije v rokah tercinov. Na zadnjem deželnem kongresu je dobilo socialistično vodstvo 6 glasov. Tu je enotna fronta med komunisti in socialisti dejansko enotna fronta proletariata. Unitarci ne štejejo tu ničesar.

Komunisti in tretjeinternacionalci so ustanovili Proletarsko združenje pod čigar imenom bodo nastopali za dobro volitev in potem nadalje. Sedaj pa na delo!

Vesti iz Rusije

„Propadanje kulture“

Ogromen napredek v ruski književnosti

Se vedno govorijo meščanski in socialpatriotični listi o „propadanju kulture“ v boljševiški Rusiji. Dogajajo se pa čisto drugačiji, da morajo oni sami to preklcati. Sedaj je na vrsti »Vorwärts«, zastavonoša Druge internacionale. Mora namreč priznati, da je proizvodnja knjig v Rusiji doživela velik polet. Po njegovih podatkih, je bilo izdano v Rusiji od 1. jan. do 31. okt. 1923. vsega skupaj 1514 del, ki so se tiskala v milijonih izvodov. Od teh je 30 od sto šolskih knjig, a 46 od sto razpravljajo o gospodarskih in socialnih vprašanjih. Mesечно proizvajanje knjig znaša povprečno 30 milijonov tiskanih zvezkov in meseca avgusta je količina narasla na 42 milijonov. Meseca avgusta in septembra so znašale šolske knjige 70 od sto celokupne proizvodnje. Do 1. oktobra je bilo izdanih 14 milijonov izvodov šolskih knjig, 206 gospodarskih spisov so večinoma velike knjige, med katerimi so tudi celokupne ideje marxističnih spisov.

Tudi v meščanskem »Berliner Tagblattu«, zatrjuje neki podlistkar, da je položaj knjige in tiska sploh v Nemčiji naravnost obupen, v groznem nazadovanju, medtem ko v Rusiji silno napreduje.

75 od sto vseh knjig izdaja državna knjigarna. Po poročilu »Berliner Tagblatt«, je izšlo v prvih šestih mesecih 1923 leta 960 del v več kakor 11,5 milijonov izvodov. Od 1. januarja do 30. junija je izšlo: učnih in šolskih knjig 273, belestranih 231, socialnoekonomičnih 136, poljudnoznanstvenih 94, znanstvenih del 76, mladinskih knjig 57, raznih 42 in umetniške literature 31. Od velikih znanstvenih spisov je izšlo po 25.000 do 30.000 izvodov. Take velike izdaje so v Nemčiji nepoznane. V zadnjih tednih se tiska 16 milijonov šolskih knjig, medtem ko jih se je tiskalo prošlega leta samo 6 milijonov.

Ta velika proizvodnja knjig je povzročila šestdesetletnim tiskarstvom. Organizacija vsega podjetja je, po priznanju dopisnika »Berliner Tagblatt«, nekaj izvanrednega. V Moskvi in Petrogradu se nahajajo velika skladišča knjig, ki zalagajo vse državne prodajalne (v Moskvi 10, Petrogradu 6 in v provinciji čez 20). Poleg tega obkrožajo tudi potujoče knjigarnice in številni kioski na trgih. K temu je treba prišteti še vozne knjigarnice na železnicih. Ti posebni knjigarniški vagoni se priklopijo k potniškim vozovom in potujejo tako čez celo leto po glavnih progah, ki gredo do Vladivostoka in na drugi strani do zapadne meje. Ne navadno veliki vagoni vsebujejo do 20.000 kilogramov knjig. Na določenih postajah se nahajajo velika skladišča knjig, ki se stalno izpopolnjujejo s tem kar manjka in na ta način je zagotovljen stalni promet s knjigami, ki je organiziran tako, da se razteza do najbolj oddaljenega kotička države.

Ti podatki socialdemokratskega »Vorwärts« in meščanskega »Berliner Tagblatt« dokazujejo dovolj jasno, kako »propada« kultura v Rusiji!

Znanstvo

Akademik Fersman je imel v Petrogradu predavanje, na katerem je omenil o zadnjih pridobitvah ruskega znanstva. Zaznamovati je namreč velik napredek v proučevanju naravnih bogastev v ozemljah Zveze sovjetskih republik. Znanstvene ekspedicije delajo v polarnih deželah, v Turkestanu, na Daljnem Istoku in v Mongoliji. Sedaj se organizira več kakor 800 podobnih ekspedicijskih.

Znani so praktični uspehi tega velikega dela. Sedanja ekspedicija je ugotovila, z natančnostjo, nekoliko zanimivih pojavov o premikanju ledenikov. To odkritje ima to važnost, da zmanjšuje nevarnost plovitve v severnih morjih.

V Terganu so bile najdene rudnine, ki vsebujejo radium. Ob ustju reke Jenisej so bile odkrite bogate platinaste rudnine in o razdalji kakih sto kilometrov od Petrograda bogata ležišča aluminija. Nova razkritja na polju rudništva pa bodo privedla znanstvenike, kakor vse kaže, k razkritju o postanku petroleja (glede postanka je dragocene tekočine vladajo, še danes, med znanstveniki različna, nasprotujoča si mnenja).

Pisatelj A. S. Nevjerov

Mlada ruska literatura, ki se je porodila iz revolucije, je zgubila izredno talentiranega pisatelja: Aleksandra Sjeršjeva Nevjerova, ki je nenadoma umrl v Moskvi, dne 24. decembra. Izšel je iz družine revnih kmetov in je vadi tega že v svojih mladih letih oku sil pomaničkanja, katerim je bil podvržen njegov razred. Z velikim trudom in je, še pred revolucijo, priboril mesto šolskega ravnatelja v neki vaški šoli. Medtem pa se je pridno vadil s pisateljevanjem.

Pisatelj Kordenko in Gorki sta ga vspodbujala, v svojem prizadevanju, da napiše svojo resnico o trpljenju ubogega kmeta. Njegov talent pa se je

izpopolnil, v njegovo dušo je prisknila svetloba in navdahnjenje, ki jo je nastopila revolucija, osvobodilca delavcev in kmetov. Napisal je več zanimivih novel, izmed katerih so najzanimivejše »Meščanska vojna«, »Suri Saharova«, »Tašken, mesto žila«.

Spolna vzgoja

Osrednji svet za varstvo zdravja dečkov in mladeničev, ki je oddelkom komisarata za javno zdravstvo, je dal zdravnikom in učiteljem natančno navodila o spolni vzgoji, ki se ima dati v šolah. Izdana je bila »Antologija o spolni vzgoji«, kakor tudi ročna knjiga za učitelje, ki obravnava posebno to vprašanje.

Sovjetska Rusija je preč država, v kateri je problem spolne vzgoje našel v šoli zlahka in razumno rešitev.

Potres na Japonskem

in... reakcija proti komunistom

Ob priliki strasnega potresa, ki je prve dni minulega septembra spraval v nevarnost obstoj japonskega ljudstva, se je porodil po vseh deželah širok čut človeške solidarnosti. Povsod so se na mah ustanovila udruženja, da pomagajo milijonom žrtev v Tokiju in Jokohami. Po tej neizmerni nesreči so nekateri človekoljubni izrazili željo, naj bi nehali ali se vsaj omilili razredni boji in nihče, niti zavedni japonski proletarci, si niso pričakovali, da bo prvi in takojšnji rezultat potresa ta, da se bo srd vladujočih razredov zili na vse one, ki obračajo svoje misli na bodočnost, ki oznanjuje veliko besedo socializma, komunizma ali anarhije. Danes imamo pri rokah obširne in nedvomne dokaze o zločinu, ki jih je japonska vlada izvršila za časa potresa.

Ta še ni dobro nehal, ko se je že streljalo, med podrtimi mesta, na množice delavcev brez strehe, brez kruha, brez nade!

Vlada je vse to imenovala »uduštev upora korejcev«.

Sakai, teoretični komunist na Japonskem, stari pisatelj, spoštovan od celega sveta je bil ustreljen na pripravljenem »begu«. Znameniti sindikalist in anarhist Osugi je bil umorjen, s celo družino skupaj. Orožniški stotnik, Omakazu, direktno odgovoren za ta dva zločina, je činično izjavil: »Dal sem ugonobiti Sakaija in Osugi, ker sem se bal, da so ponovno naredi. Smatral sem potrebno, da se socialisti splošno pokolje, ker mi je bilo jasno, da bodo sovražniki države ob tej ugodni priliki izabili zmešnjavo v svoje namene.« Tako je poklalo izprideno vojaštvo v noči 4. septembra 20 političnih jetnikov, med temi 9 znanih komunistov.

Buržoazni list »Asakhi« poroča, da je postrelila »prostovoljna policija« 2. septembra stotino delavcev, žrtev potresa, ker je sumila, da so rdeči agitatorji. Drugi časnik »Dzin-Dzan« je javil, da je bilo vjetih 75 rdečih upornikov. V Horishavi je bila ustreljena večja skupina sindikalistov kar na policijskem uradu. Po poročilu policije je bilo ustreljenih v okrožju Kumeido, v bližini Tokija 14 socialistov in 400 jih je bilo aretiranih.

V Humi so aretirali 14, v Majebashi pa 30 komunistov.

Potres je zadal najhujši udarec delavskemu razredu. V Adzabu, aristokratskem delu Tokija se je našlo samo 26 mrtvecev in v onih delih mesta, kjer prebivajo srednji sloji je bilo vsega skupaj 2000 žrtev. 12. septembra pa se je požgalo med ruševinami ljudskih delov mesta 50.000 trupel!

Te ljudske dele mest Tokija in Jokohame, v kojih so bivali delavci in ki so bili nametani skupaj za silo, je o-genj docela požrl.

Japonska vlada je poverila tvrdkam Ni-Tsin, Ni-Tsubishi itd. monopol obnovitvene gradnje. Delavce, nameščene na tem delu, lači dvojni jarem in sicer vlade, morilke socialistov in oni gospodarjev.

Buržoazno in reformistično časopisje je podalo javnosti veliko množino strašnih podrobnosti o potresu v Jokohami in Tokiju, ta dejstva, ki pričajo o zmedbi in brezsrčnosti japonske buržoazije, pa je enodušno zamolčalo.

Razredni boj v Franciji

V Sensem okrožju so se pričele široke delavske agitacije.

Več kategorij se nahaja že v slavi, koje cilj je, da pribori povišek šest frankov na dan.

Zveza sindikatov Sene je izdala proglas, s katerim izraza zadovoljstvo nad borbenim duhom delavcev. Pri tej priliki jih poziva, da izrabijo to priliko za ustanovitve temelja k bodočim tvorniškim svetom. Končna parola pa je:

Vsporeditev delnih akcij in jih osredotočiti v splošno ofenzivo!

Za povišek šest frankov:

Ustanovitve tvorniških svetov!

Ojačanje propagande za Splošno delavsko zvezo!

Kako je plačan delavec v raznih deželah?

Na to vprašanje odgovarja angleško ministrstvo dela, na podlagi podatkov, ki mu jih so dali občinski uradi največjih mest Evrope in Amerike.

Odgovor pa ni bil lahak, ker je moralo angleško ministrstvo dela iskati, in sicer zato, da bo imela cela stvar kak pomen, poleg vrednosti plač, tudi podatke o cenah poglavitnejših živil, ki tvorijo podlago normalne prehrane.

Ako se vzame v pretres plače zidarjev in ako se izraža s številko 100 plačo te kategorije v Londonu, je bilo mogoče ugotoviti, da prejema delavec za isto delo sledeče plače, glede na različne države:

Angleška (London)	100
Združ. Amerike (New-York)	200
Holandska (Amsterdam)	101
Svedska (Stokholm)	98
Poljska (Varšava)	83
Belgija (Bruxelles)	67
Francija (Pariz)	66
Čeho-Slovaška (Praga)	62
Nemčija (Berlin)	57
Španija (Madrid)	49

Na ta način zasluži zidar v Parizu, v življenjskem denarju, komaj dve tretini plače angleškega delavca in četrtino plače ameriškega zidarja.

Približno isto razmerje obstoji za kovinarje, tiskarje in druge delavce.

Samo ob sebi je umevno, da ni mogoče napraviti, na podlagi te statistike absolutnih zaključkov. Namreč radi tega, ker so vzeti tukaj v poštev le stroški za prehrano, tako da bi morebit nastala kakšna izprememba, ako bi se računalo, za vse dežele, še stroški za stanovanje, obleko itd.

Kljub temu pa je tudi res, da ameriški delavec, ki ima približno iste potrebe glede prehrane kakor pariški, določi lahko za »ostale življenske potrebe« (stanovanje, zabave itd.) znesek, ki je tri ali štirikrat višji od onega s katerim razpolaga pariški delavec.

Angleška statistika ne omenja italijanskega delavca. Ali mu se morebiti godi predobro?

Ivan Cankar

Umrl je in ni umrl. Njegovo truplo počiva že pet let, kakor popotnik v hladni senci, njegova misel pa živi in bo živela, ker je večna... Pozabili smo praznovati petletnico njegove smrti, praznujmo jo sedaj! Naša hvaleznost mora biti velika, ker on nam je podaril vse, kar je imel, in imel je mnogo.

Cankar je bila ena izmed onih zvezd, ki so svet zrevolucionirale, mu kazale idejo in ga vodila slepo, a gotovo, ker so poznale pot. V svetovni literaturi jih je več: Rousseau, Voltaire, Tolstoj, ruski modernisti, zlasti Andrejev in Gorki, Oskar Wilde in danes ves svet zanimajoči Strindberg, človek samih idej! In v to vrsto ustvariteljev in vodnikov spada Cankar. On je ravnokar svojevrsten pojav v svetovni literaturi kot n. pr. Strindberg, mogoče ne tako univerzalen. Cankar je svetoven velikan, bodočnost ga bo priznala. Internacionalna ga bo sodila po njegovi kvaliteti in ne bo upoštevala, da je sin malega, nepoznanega ljudstva in mu ne bo s tem kraila njegove veličine.

Kot pesnik, pisatelj je bil Cankar neznana, da, najnežnejša struna, ki je odmevala najhujše zvoke, ki so udarjali nanjo iz sveta. V svoji notranjosti mehak, je znal na zunaj udariti krepko po licu današnjega modernega, rapidno propadajočega človeka, idealista, da ti solze pritečejo po licu, ko bereš. V njegovi notranjosti se je odražala vsa plitvost človeštva, razgaljena, razsvetljena v žarku njegovih zasenjenih oči, vsa gnoloba moderniziranega človeka in njegova krivica, vsa binavščina kričnega rodoljuba, pa tudi bolest in trpljenje stiskanih, mehkih, predobrih ljudi, ki so le orodje, s katerim oni podpirajo svojo eksistenco, situacijo in blagostanje. Da, v njegovi notranjosti se je odražalo, na papirju, v novelah in dramah se je projekciral. Toda v vsaki noveli, vsaki drami je bil propovednik misli, ideje, svoje lastne filozofije duše, da, rekel bi fotograf duše v vsem dobrem pomenu in umetniški-slikar duše, ki ji je dal barve in tone...

Kot človek, so rekli ljudje, domoljubi slovenski, je bil Cankar raztrgana cunja, razbita in izpila časa. Pa niso videli v vsakem njegovem junaku njega samega, njegovo izpoved in opravičenost njegovega vničnega življenja. Človek, ki je pogledal malo prevec v svojo notranjost in je zasenjal daleč tja ven v svet sanj in uteh svojega hrepenenja, je razbita časa, izpita in izčrpana bogatih misli, ki si želi vna, vse boljšega, vse močnejšega, ki raste tam v sanjskih deželah. In ostane le hrepenenje, ki se lahko imenuje tudi razočaranje.

Cankar je bil pesimist, rojen iz največjega idealista kakor njegov Martin Kacur. Imel je volje, a moč mu je bila slaba, da bi se dvignil iz onega temnega življenja, toda energija se ni zgubljala v nič, temveč je rodila bogato v novelah in dramah. Da, kar je napisal, je bilo ogledalo njegove

Hortijeve žrtve

V Hortijevih ječah vzdihuje že peto leto 803 političnih obsojencev, radi udeležbe pri sovjetski diktaturi. Brez nikakih dokazov o kaki krivdi, da celo brez nikakega preiskovanja, ampak samo na podlagi ovadbe »organizacije delegatov javne varnosti«, so ti delavci in kmetje obsojeni na drakonske kazni. Ti obsojenci morajo prestati vsega skupaj še 5400 let zapora!

Sovjetska Rusija, kateri se je posrečilo osvoboditi, potem odgovarjajočih represalij (prolitukrepov) voditelje in najbolj izpostavljene soudeležence madžarske sovjetske vlade, ki so bili obsojeni na najtežje kazni, ni pozabila niti na te žrtve. Ampak ona vodi že delj časa pogajanja v Berlinu. S temi pogajanjimi hoče rešiti žrtve iz Hortijeve krepiljeve. Ker ni Madžarska popolnoma izvršila prejšnjega dogovora o izmenjanju jetnikov, je radi tega za državo v Rusiji gotovo število madžarskih plemenitašev. Sedaj se vršijo pogajanja za njihovo izmenjavo in vrnitev v Madžarsko, v zameno za one komuniste, ki bi morali biti izmenjani že preje, kakor tudi za omenjene 803 sodruge.

Madžarska vlada pa zavlačuje ta pogajanja, ker zna, da je postopanje napram svojim ljudem v Rusiji bolj človeško in da jim nadaljno čakanje ni nevarno.

NAPREDEK KULTURE... Pri razpravljanju jugoslovanskega budgeta ministrstva za notranje zadeve (policijsko ministrstvo) se je konstatiralo, da pride na enega ljudskošolskega učitelja 7 vojakov in 1 žandar. Živela kultura!

BRZOPOLNITEV BREZZICNEGA

IZZOJAVNA. Viljem-Marconi, izumitelj brezžičnega brzojava naznanja, da je iznašel nov način oddajanja sporočil polom radiografa. Po doslednem načinu brzojavljanja, so se električni valovi razširjali skozi zrak, v vse smeri. Z novo iznajdbo pa bo mogoče jih pošiljati samo v gotovo, poljubno smer.

duše in napisal je mnogo, ker je bila njegova duša bogata, sloter, ker se je njegova notranjost oblikovala ko mehko testo.

Cankar je bil socialist. To je izpovedal že v svoji zbirki novel »Vijetle«. Toda kaj lahko ga spoznamo kot takega iz njegovih del. Vsi njegovi junaki so postali tekom svojega življenja in boja socialisti. Zivljenje samo jim je kazalo tja poljski so resnice in so povprašali po svoji duši in so jo našli, da je bila tik socializma, ker le tam je resnica in založilec bednega življenja in krutosti razpadajočega rase. Kakor sladki požirek po strašni žeji jim je poim socializem. Cankarjeva glavna ideja je socializem v različnih varijantah.

Umrl je pred petimi leti in mi naj ga pozabimo? Kaj vse bi še lahko napisal, kajti vemo, da je šele tedaj pričel, ko je nehal. Pa ostal bo v nas, zlasti v nas bednih, zatiranih. Tolažnik tvoj je ljudstvo, zato ne verjemi frazi: »Ga ne razumemo«. Razumeš ga in ga moraš, kajti njegove knjige so ogledalo tvojega trpljenja. Zato povzdigni ljudstvo, svoj glas in sprejmi idejo, ki jo je položil Cankar na tvojo dlan, njemu pa vsiklikni: Slava! Izročajo ti pozdrav sivi in od trpljenja umazani, od izkoriščevalcev izžeti bratje. Slava prerok, ki si verjel zvezdam in nam prerokoval bodočnost, ki je v naših mislih.

Potepuh Marko.

„Upanja“ francoskih socialpatriotov...

Francoski socialpatriotje upajo še v... Zvezo narodov! Vršil se je namreč splošni kongres francoske socialistične stranke. Delegatje so glasovali resolucijo, s katero izražajo zadovoljstvo nad volilnim uspehom angleške delavske stranke in se nadejajo, »da bo mogoče, potem uspešnega sodelovanja, privedi mir med narode«. Resolucija pristavlja še, da bo mogla angleška delavska stranka vplivati na to, da bo Zveza narodov res vršila svoje poslanstvo.

Morebiti poreče kdo, da so socialdemokratski voditelji slepi, da ne vidijo, kaj je Zveza narodov in kaj je ona v stanu napraviti. Voditelji pa niso slepi, marveč vidijo, da je potrebno — slepi delavske mase v to, da si ohranijo naklonjenost buržoazije. Proletariat pa, ki trpi vsled posledic zadnje vojne pričinja izprevidenosti, da je Zveza narodov samo slepilo in da so separiji tudi tisti ki vanjo verujejo.

Demonstracije na Japonskem

V Tokiju se je zbralo preko 10.000 demonstrantov, ki so protestirali proti sedanjemu vladu. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva takojšnjo odstopitev kabineta Kiura.

Razprodajalci in poverjeniki!

Porarvajate nemudoma zaostale račune!

DOPISI

Ložice pri Vipavi

Drago »Delo«!

(Zakasnelo). — Ker se iz našega kraja nobeden ne oglasi, smatram za potrebno, da ti napišem par vrstice.

Tudi tukaj smo imeli misijon, katerega so nekateri ljudje prav z veseljem pričakovali. Ker je stvar tudi mene zanimala, sem šel tudi jaz poslušati tega »božjega namestnika«. Prestopim cerkveni prag, snamen klubok in čakam da slišim kaj o božji besedi. Toda prevrtil sem se. O božji besedi in o kristusovem nauku ni bilo niti sledu. Slišal sem samo o politiki in navdušenju za novo vojno. Gospod misijonar je razlagal božji nauk približno tako-le:

»Fantje in možje, ki ste bili pri vojakih, ki ste se bili na bojnem polju ter branili domovino, ali ste jo zares branili? ali ste se bojevali hrabro? ali ste ubogali vaše predpostavljene?

Povem vam, fantje in možje, tukaj pred živim bogom: kdor izmed vas se ni bojeval hrabro, ali pa mogoče ubežal čez mejo in se podal sovražniku; in vsi tisti, ki niso zvesto služili domovini, bodo pogubljeni, na duši in telesu, na tem in na onem svetu.

Fantje in možje, ako pride še vojna in vas pokliče glas domovine, nič strahu!

Kje je 5. božja zapoved, ki pravi »ne ubivaj«?

Spominjam se vojaka, ki ni hotel sprejeti puške, ki mu je bila dana za ubijanje ljudi. Rekel je: »Jaz ne bom prelomil 5. božje zapovedi, ki pravi »ne ubivaj«, rajši se bom pustil ustreliti«. Komaj je ta vojak izpregovoril te besede, so ga hitro odpeljali proč in ga takoj ustrelili.

Čudne stvari. Vojak, ki ni hotel ubijati, je bil ubit. Kdor je pa ubival, je dobil hrabrostno svetinjo in si »zaslužil nebesa«.

Saj ni čuda, če se duhovniki jezijo, češ, da »ljudje so divji, ne hodijo v cerkev« itd.

Vprašal bi: kje je danes cerkev, kjer se ne sliši politike in kje je duhovnik, ki ne govori o politiki, ampak o Kristusovem nauku.

Sovražnik vojne

IZNAJDBE NA ZDRAVNIŠKEM

POLJU. Kakor napreduje znanost na raznih poljih, tako je napravila tudi velik napredek v zdravilstvu. Proti raznim obolenostim, da celo proti tistim, o katerih se je nekdaj mislilo, da so neozdravljive, so se iznašala zelo učinkovita sredstva. Tako n. pr. se je v zadnjih časih iznašlo sredstvo proti progresivni paralizi (mrtvoudu). Specialisti, ki se bavijo s takimi boleznimi, so konstatirali, da ako oboli pacient še na kaki drugi nalezljivi bolezni, n. pr. na malariji ali legarju, povzroča ta nova obolenost v orga-

nizmu bolnika, trpečega na progresivni paralizi reakcije, ki mora vplivati olajšujoče in zdravilno, na prvotno obolenost. Na podlagi teh izkušenj si izdelali serum, pripravljen iz bolezenskih kali malarije. Ta serum, vbrisan bolnikom, je že dal mnogo povoljnih rezultatov.

Za zdravljenje sladkorne bolezni je bilo tudi iznajdeno učinkovito sredstvo, ki se sedaj izdeluje, za praktično uporabljanje v Farmaceutičnem inštitutu na Dunaju.

RAZLAGA TUJK

Akceptirati = sprejeti
aktuelen = sedanj, sodoben
apelirati se = sklicevati se, vložiti priziv

apel = oklic, poziv (klicanje)

apologija = zagovarjanje, povičanje

arbitraren = svojevoljen, samovoljen

avanzma = povišanje (v službi)

avanzirati = povišan biti (v službi)

aventičen = pristen, izviren

Banalen = prosaški, nizek

bioskop = (iz bios = življenje, skopeo = gledam) = analiza življenja, razlaga življenja

Ciničnost, cinizem = brezčutnost, mrzkost, podlost

Datirati, datum = zaznamovati gotovi čas, gotovo dobo, od katere nekaj obstoji

definitivno = končno

definicija = določitev, označba, obeljezje

deruta = polom

dimenzija = premerje, mera, obseg

dokumentirati = dokazovati

dokument = listina

Egoist = sebičnej

egoističen = sebičen

eksekutor = izvrševalec (dane naloge)

rabljeno čisto v državnih službah

eksistenca = obstoj

eksistenčni minimum = najnižji pogoj življenske možnosti, za življenje najskrajnejše potrebno

etičen = mraven

Fakulteta = zmožnost, pravica (vseučilišče)

fatalitet = ponesrečenje, izjalovljenje, propast

fiziološki = (fiziološki pojav) = imenujemo fiziološko vse to, kar spada k delovanju organizma živih bitij (n. pr. prebava, dihanje, spanje itd.)

funkcionirati = delovati

funkcije = delovanja, naloge

Izdajatelj:

T. O. Komunistične stranke Italije.

Odgovorni urednik: Post. Gius. Bellone.

Stabilimento Tipografico Silvio Spazzal - Trieste

COOPERATIVE OPERAIE

(Delavske Zadruge)

Te dni

se je zopet otvorila splošna likvidacija

skladišča oblačil

v ul. Raffineria stev. 3 (vogal Piazza Garibaldi)